

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि (कृषि प्रसार), वन, इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका नवौं तहको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा विभाजन गरिएको छः

भाग १ - लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क: २००

भाग २ - अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क: ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

पत्र	विषय	खण्ड	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या	अङ्क भार	समय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क
प्रथम	प्रशासन र व्यवस्थापन र सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	(क) प्रशासन र व्यवस्थापन	छोटो छोटो उत्तर	१०	१० प्रश्न X ५ अङ्क = ५० अङ्क	१ घण्टा ३० मिनेट	५०	४०
		(ख) सेवा सम्बन्धी सामान्य विषय	लामो उत्तर	५	५ प्रश्न X १० अङ्क = ५० अङ्क	१ घण्टा ३० मिनेट	५०	
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी प्राविधिक विषय		विक्षेपणात्मक समीक्षा	४	४ प्रश्न X १५ अङ्क = ६० अङ्क	३ घण्टा	१००	४०
			विक्षेपणात्मक र समाधान मूलक उत्तर	२	२ प्रश्न X २० अङ्क = ४० अङ्क			

द्रष्टव्य :

- यस पाठ्यक्रम अनुसार दुई पत्रको लिखित परीक्षा लिइनेछ ।
- माथि उल्लिखित सबै सेवा अन्तर्गतका समूह ÷ उपसमूहहरूको पाठ्यक्रमको प्रथमपत्र खण्ड (क) को विषयवस्तु एउटै हुनेछ, तर प्रथमपत्र खण्ड (ख) र द्वितीयपत्र सेवा, समूह सम्बन्धी पाठ्यक्रम समूह अनुरूप फरक फरक हुनेछ ।
- प्रथमपत्र खण्ड (क) को लिखित परीक्षा सेवागत रूपमा अर्थात् एउटा सेवा अन्तर्गतका समूह ÷ उपसमूहका लागि संयुक्त रूपमा एउटै प्रश्नपत्रबाट एकैदिन वा छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट छुट्टाछुट्टै दिन पनि हुन सक्ने छ भने प्रथमपत्र खण्ड (ख) को परीक्षा समूह/उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ । यसैगरी द्वितीयपत्रको परीक्षा पनि समूह ÷ उपसमूह अनुसार एकैदिन वा अलग अलग दिन छुट्टाछुट्टै प्रश्नपत्रबाट हुनेछ ।
- प्रथमपत्र खण्ड (क) को लागि एउटा मात्र उत्तरपुस्तिका हुनेछ भने प्रथमपत्र खण्ड (ख) र द्वितीयपत्रका प्रत्येक प्रश्नका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुन सक्नेछ ।
- यथासम्भव प्रश्नहरू नेपालको सन्दर्भमा सोधिने छन् ।
- समस्या समाधानको उत्तर आवश्यकता अनुसार निम्नानुसार चार भागमा विभाजन गरी प्रस्तुत गर्नुपर्नेछ ।
क) पहिलो भागमा समस्याको पहिचान ।
ख) दोस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि मौजुदा सरकारी नीति र कार्यक्रम ।
ग) तेस्रो भागमा समस्या समाधानको लागि सुझाव ।
घ) चौथो भागमा सुझाव कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने ठोस तरिका ।
- यस पाठ्यक्रममा जेसुकै लेखिएको भएता पनि पाठ्यक्रममा परेका ऐन, नियमहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाइएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको लिखित परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र द्वितीय चरणको अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ ।

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि (कृषि प्रसार), वन, इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका नवौं तहको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथमपत्र: खण्ड (क) प्रशासन र व्यवस्थापन

अङ्क - ५०

१. राज्य र सरकार

१.१ शासकीय स्वरूप

१.२ व्यवस्थापिका, कार्यपालिका र न्यायपालिका बीचको अन्तरसम्बन्ध

१.३ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन

१.४ विद्यमान नेपालको संविधान

१.५ संघ, प्रदेश र स्थानीय तह बीचको अन्तरसम्बन्ध

२. सार्वजनिक प्रशासन

२.१ सार्वजनिक प्रशासनको अवधारणा

२.२ संघीय प्रणालीमा सार्वजनिक प्रशासन

२.३ कर्मचारी प्रशासनका आधारभूत पक्षहरू

२.४ आर्थिक प्रशासन- बजेट तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मूल्यांकन

३. व्यवस्थापन

३.१ व्यवस्थापनको अवधारणा

३.२ व्यवस्थापनमा नेतृत्व, उत्प्रेरणा, नियन्त्रण र समन्वयको महत्त्व

३.३ व्यवस्थापन सूचना प्रणाली

४. विकासका आयामहरू

४.१ विकास प्रशासनको अवधारणा

४.२ विकासमा जनसहभागिता

४.३ आवधिक योजना

४.४ दिगो विकास

४.५ समावेशी विकास

४.६ सार्वजनिक र निजी साभेदारी

४.७ विकेन्द्रीकरण

४.८ गरिबी निवारण

४.९ सुशासन/विद्युतिय शासन

४.१० विकासमा गैरसरकारी संस्थाको भूमिका

४.११ जनसंख्या र बसाँईसराई

५. लोकतन्त्र र मानव अधिकार

५.१ लोकतन्त्र र समावेशीकरण

५.२ कानुनी राज्य

५.३ मानव अधिकार

५.४ लैंगिक सवाल (Gender Issues)

५.५ आरक्षण र सकारात्मक विभेद

५.६ सामाजिक न्याय र सुरक्षा

५.७ प्रतिनिधित्वको सिद्धान्त र समानुपातिक प्रतिनिधित्व

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि (कृषि प्रसार), वन, इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका नवौं तहको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

६. नेपाली समाज र यसको बनोट

- ६.१ नेपालका विविध जात/जाति/वर्ग/समुदायहरूको सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र धार्मिक अवस्था र रहनसहन
- ६.२ आदिवासी, जनजाती, मधेशी, दलित, अपाङ्ग र महिलाहरूको वर्तमान अवस्था, उत्थानका प्रयासहरू, समस्या, समाधान र सम्भावनाहरू

प्रथम पत्र – खण्ड (ख) सेवा समूह सम्बन्धी सामान्य विषय

अङ्क – ५०

(क) नीतिगत विषयहरू

१. राष्ट्रिय कृषि नीति, २०६१
२. कृषि विकास रणनीति (२०७२-९२)
३. कृषि प्रसार रणनीति, २०६३
४. नेपालमा चालु आवधिक योजना र कृषि क्षेत्र
५. गण्डकी प्रदेशको चालु आवधिक योजना र कृषि क्षेत्र
६. कृषि विकासमा महिला तथा सामाजिक समावेशिता
७. कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन नीति, २०६३
८. राष्ट्रिय बीउ विजन नीति, २०५६
९. राष्ट्रिय मल नीति, २०५८
१०. सिंचाई नीति, २०७०
११. WTO, SAPTA, SAFTA र NTIS
१२. कृषि जैविक विविधता प्रवर्द्धन नीति, २०६३ (संशोधन २०७१)
१३. कृषि यान्त्रिकरण प्रवर्द्धन नीति, २०७१

(ख) कृषि सम्बन्धी ऐन, नियमहरू (संशोधन सहित)

१. विउ विजन ऐन, २०४५
२. विउ विजन नियमावली, २०६९
३. सहकारी ऐन, २०७५ गण्डकी प्रदेश
४. स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४
५. खाद्य अधिकार तथा खाद्य सम्प्रभुता ऐन, २०७५
६. रसायनिक मल नियन्त्रण आदेश, २०५५
७. विरुवा संरक्षण ऐन, २०६४
८. जीव नाशक विषादी व्यवस्थापन ऐन, २०७६
९. प्रदेश कृषि व्यवसाय प्रवर्द्धन ऐन, २०७७ (गण्डकी)

(ग) नि.से. ऐन, नियम तथा आ.प्र. सम्बन्धी व्यवस्था (संशोधन सहित)

१. निजामती सेवा ऐन, २०४९
२. निजामती सेवा नियमावली, २०५०
३. नेपाल कृषि सेवा (गठन, समूह तथा श्रेणी विभाजन र नियुक्ति) नियमहरू, २०५१

प्रदेश लोक सेवा आयोग

गण्डकी प्रदेश

आर्थिक योजना तथा तथ्याङ्क, कृषि (कृषि प्रसार), वन, इन्जिनियरिङ्ग, शिक्षा र विविध सेवाका सबै समूह/उपसमूहका नवौं तहको खुला र आन्तरिक प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

४. आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ तथा आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७
५. सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४

(घ) समूह सम्बन्धी विविध विषयहरू

१. नेपालको संविधानमा कृषि क्षेत्रका सम्बन्धमा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहका सरकारहरूको जिम्मेवारी
२. कृषि एवं पर्यावरण बीच अन्तरसम्बन्ध
३. गण्डकी प्रदेशमा कृषि पर्यटनको सम्भावना
४. जलवायु परिवर्तन र यसको कृषि क्षेत्रमा प्रभाव
५. कृषि जैविक विविधताको संरक्षण र प्रवर्द्धन
६. बाली विमा
७. IPM, IPNS, GAP and Conservation Agriculture
८. ICT in Agriculture
९. नेपालमा कृषि यान्त्रिककरण
१०. नेपालमा संचालित कृषि आयोजना/परियोजना र तिनको उपलब्धी

.....